

e-lankos.lt/ce7n

5. MODERNIOJO MENO PRADŽIA IR IŠPLITIMAS

Temos reikšmingumas

- Kai kurie dalykai, pavyzdžiui, menininkų kūriniai, architektų suprojektuoti statiniai, vadinami moderniais. Kada šis terminas atsirado ir paplito? Ar šiais laikais tinka jį vartoti?
- Impresionistų ir kitų modernistų sąjūdžiai vertinami įvairiai. Iš pradžių jie buvo nesuprasti, net išjuokti, vėliau tapo įkvėpimu ištisoms kartoms, o dabar jų kūrinių geidžia svarbiausios meno galerijos ir muziejai, privatūs kolekcininkai.
- Kiekviena nauja technologija ar išradimas gali pakeisti ne tik žmonių buitį, bet ir menininkų kūrybą bei meno pasaulį. Fotografijos ir kino atsiradimas – puikiais pavyzdžiais.

Modernistai užkariauja pasaulį

Be modernumo, modernizmo ir modernėjimo sąvokų (pranc. *moderne* – naujas, šiuolaikiškas) neįsivaizduojamas šiuolaikinis pasaulis. Kultūroje **modernizmas** reiškia ryškius meno pokyčius nuo XIX a. antros pusės iki XX a. vidurio. Kas būdinga šioms pokyčiams? Pirma, tai nuolatinės naujų meninių formų ir idėjų paieškos, skatinusios įvairius avangardinius meno (dailės, literatūros, architektūros) judėjimus. Antra, būdingas tradicijos, ligtolinių autoritetų kvestionavimas, individualumo skatinimas, kūrėjo subjektyvumo išryškinimas ir siekis perteikti besikeičiančio žmogaus jauseną. Trečia, modernistai daug dėmesio skyrė technologinėms naujovėms. Kitaip tariant, menininkams pradėjo rūpėti ne tik absoliutus grožis ir tobulo paieškos, istorinės ar mitologinės temos, bet

ir žmogaus jausmai, išgyvenimai, išpūdžiai, kasdienybė, didmiesčių šurmuly.

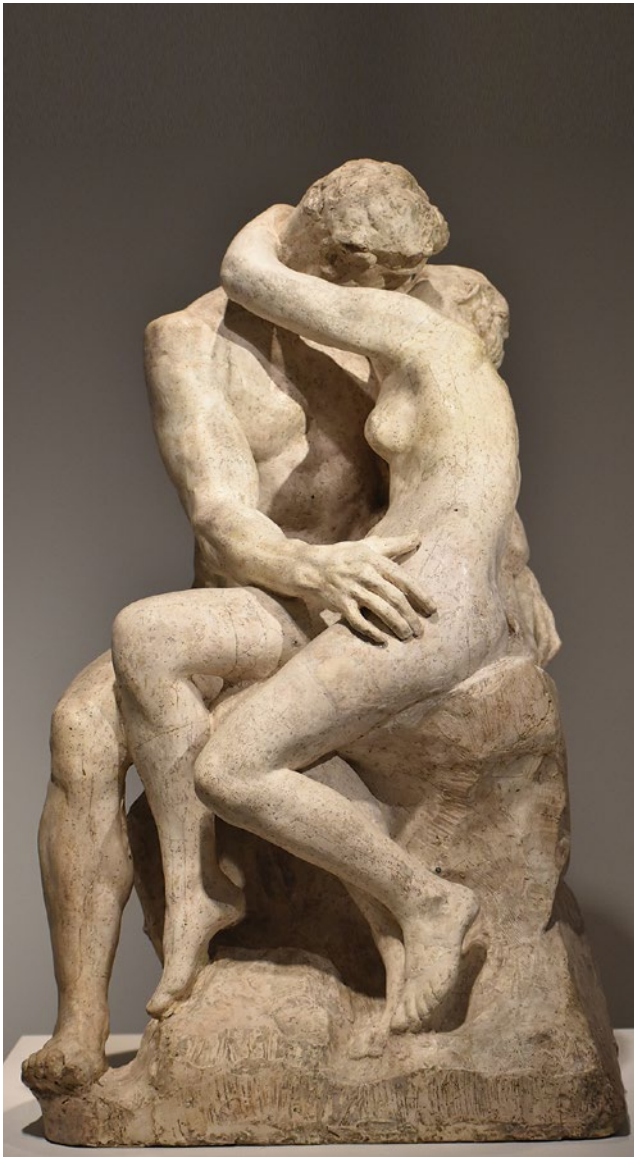
Pripažįstama, kad viena svarbiausių asmenybių XIX a. dailininkas **Eduaras Manė** (Édouard Manet, 1832–1883) ir jaunesni jo bendražygiai, tokie kaip Klodas Monė (Claude Monet), Polis Sezanas (Paul Cézanne), Pjeras Ogiustas Renuaras (Pierre-Auguste Renoir), turėjo įtakos ryškiems pokyčiams dailėje ir apskritai mene. Šie menininkai paprastai nesilaikė iki tol priimtų tapymo ir žmogaus bei daiktų vaizdavimo taisyklių, nesivadovavo išankstinėmis žiniomis. Pavyzdžiui, jie pastebėjo, kad negalima matyti kiekvieno objekto atskirai su jo konkrečia spalva (kaip vaizduota iki tol), o atvirkščiai – regimas įvairių šviesų ir atspalvių margumynas (5.1 pav.). E. Manė taip pat daug

5.1 pav. Eduaro Manė paveikslas „Muzika Tiuliri sode“, 1862 m.

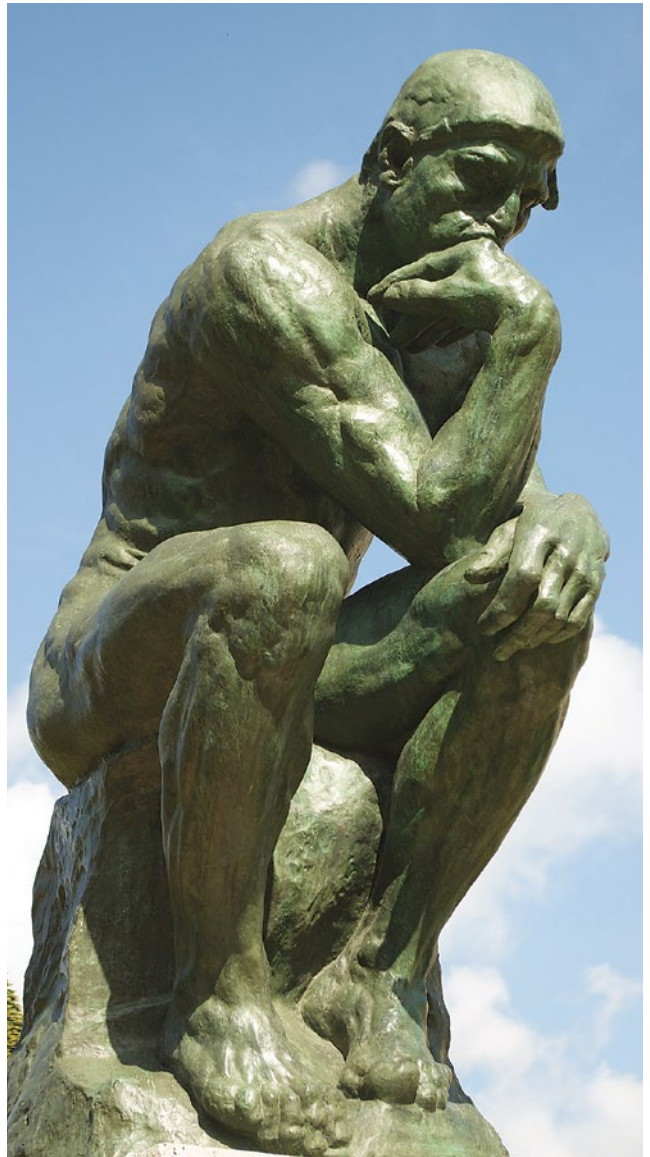
5.2 pav. Viena žymiausių Eduaro Manė kūrinių „Lenktynės Long Šane“, 1864 m.

5.3 pav. Ogiusto Rodeno „Bučiny“, 1889 m.

eksperimentavo mėgindamas perteikti šviesos, judesio ir greičio išpūdį. Pavyzdžiui, šio dailininko pavaizduoti lekiantys žirgai neturi įžiūrimų keturių kojų, nes realybėje stebint šuoliuojantį gyvūną galima matyti jį judantį, nesustingusį, susiliejančią su aplinka (5.2 pav.). E. Manė kūrinuose ryškūs ir aštrūs kontrastai, netikėtos spalvinės gamos, vaizduojami įvairūs tipai nepagražinti, kartais net vulgarūs.

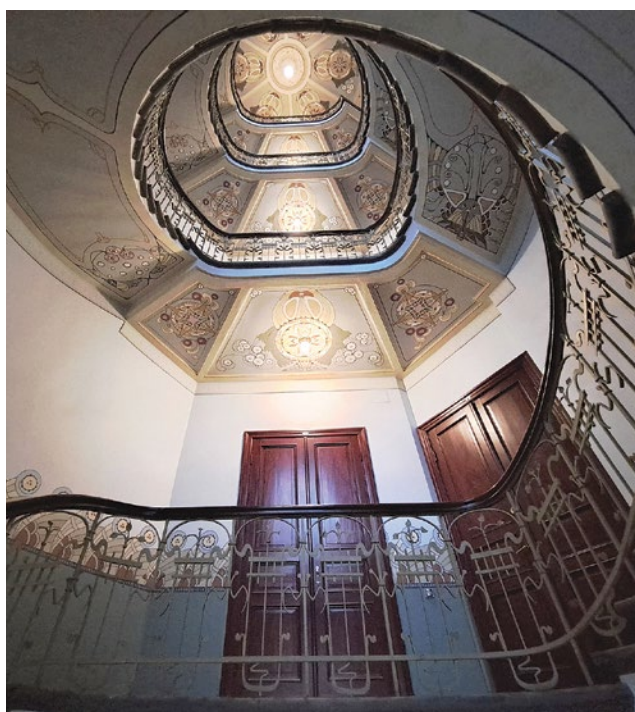
E. Manė aplinkos dailininkų kūriniai, paremti eksperimentavimu su šviesa, vėliau padarė didžiulį perversmą visoje dailėje, prisidėjo prie **impresionistų** sąjūdžio atsiradimo XIX a. 8-ajame dešimtmetyje. Pagrindinis impresionistų siekis buvo perteikti regimąjį ir emocinį akimirkos išpūdį, nuotaiką, vaizduoti tikrovę tokią, kokią mato ir jaučia žmogus. Dailininkų vaizduojamuose objektuose išryškinamos svarbiausios jų ypatybės, o ne realistinis atspindys. Nors pirmieji impresionistų darbai buvo pašiepiami (A šaltinis), netrukus pripažinta, kad jų kūryba žymi epochinius pokyčius kultūros istorijoje – jie turėjo didžiulę įtaką kitiems modernistams:

5.4 pav. Ogiusto Rodeno „Mąstytojas“, 1902 m.

kubistams, ekspresionistams, siurrealistams ir kitiems. Impresionistai labai greitai iš pašiepiamų menininkų tapo pripažinti ir gerbiami, o šiandien jų darbai kainuoja dešimtis milijonų eurų ar JAV dolerių.

Modernizmo pirmtaku galima vadinti ir prancūzų skulptorių **Ogiustą Rodeną** (Auguste Rodin, 1840–1917). Jis stengėsi pernelyg nenuodailinti skulptūrų – palikdavo nebaigtų elementų, kad keltų žiūrovams klausimų, žadintų vaizduotę. O. Rodeno kūriniais būdinga aistra, grožis, erotika (5.3 pav.). Menininkas siekė portretinėms skulptūroms suteikti kuo daugiau gyvybingumo, pagauti kūno judesį (5.4 pav.). Skulptorius taip pat tapo tikru įkvėpimo šaltiniu impresionistų sąjūdžiui, kurio atstovai siekė sukilti prieš tradiciją ir įsitvirtinusius prietarus, taisykles. Tiek E. Manė, tiek O. Rodeno kūriniai amžininkai iš pradžių nesuprato, prieštaringai vertino, nepriėmė į galerijas. Nepaisant to, daugelis modernistų kūriniai nepaprastai vertinami, juos turėdamos didžiuojasi meno galerijos ir muziejai.

5.5 pav. Moderno (jugendo) stiliaus pastato eksterjeras Darmštate ir interjeras daugiabutyje Rygoje (XX a. pr.)

XIX a. pab. permainos atėjo ir į architektūrą. Vakarų pasaulyje pamažu išgalėjo architektūros modernizmo atšaka – **modėrnas** (Vokietijoje – *Jugendstil*, Prancūzijoje – *art nouveau*, Áustrijoje – *secesija*)

(5.5 pav.). Moderno architektūros kūrėjai prieštaravo pripažintiems autoritetams, siekė individualizmo. Šio stiliaus atstovams buvo svarbu sukurti stilistiškai vieningą gyvenamąją aplinką, suartinti amatus ir tuo metu

5.6 pav. Oto Vagnerio projektuotas Karlsplatz stoties paviljonas Vienoje

5.7 pav. Oto Vagnerio projektuotas bankas Vienoje. Statinys pritaikytas banko klientams aptarnauti, jame panaudota daug stiklo, metalo, gelžbetoninių konstrukcijų.

jau išplitusią pramoninę gamybą. Moderno statiniuose, ypač jų išorėje – eksterjere, būta daug simbolizmo – mirties, meilės, aistros, džiaugsmo motyvų, išreikštų įvairiais papuošimais, skulptūromis, piešiniais, mozaikomis. Modernui taip pat būdingas dekoratyvumas, asimetrija, grakščios linijos. Moderno architektūros kūrinių galima pamatyti Vilniuje ar Kaune, tačiau ypač daug jų Latvijos sostinėje Rygoje.

Vienas ryškiausių pasaulinių modernizmo architektūros centrų XIX a. pab. susiformavo Vienoje. Čia savo jėgas suvienijo dailininkai, skulptoriai, architektai. Vienas garsiausių tenykščių architektų ir urbanistų **Otas Vagneris** (Otto Wagner, 1841–1918) savo suprojektuotuose statiniuose naudojo tuo metu itin naujas technologijas ir medžiagas (plieną, aliuminį, gelžbetonį, daug stiklo). Jis taip pat skelbė, kad naujoji architektūra pirmiausia turi atliepti modernaus žmogaus poreikius, – tokiam žmogui reikėjo daugiau patogumų, naujų technologijų, šviesos, jaukumo. O. Vagnerio projektuotiems pastatams, kaip ir visam modernui, būdingi ryškūs dekoratyviniai akcentai ir vizionieriškumas. Kartu statiniai buvo funkcionalūs, pritaikyti konkrečioms žmogaus kasdienio ar profesinio gyvenimo veikloms. Savo idėjas O. Vagneris įgyvendino projektuodamas įvairaus tipo statinius – nuo geležinkelio stočių (5.6 pav.) ir bankų (5.7 pav.) iki gyvenamųjų namų ir bažnyčių. Menininkas savo idėjas skleidė žymiuose veikaluose apie moderniąją architektūrą, šie leidiniai tapo įkvėpimu daugeliui būsimų architektų (B šaltinis). Todėl galima teigti, kad O. Vagneris yra vienas iš moderniosios architektūros kūrėjų, kurių idėjas įvairūs meno sąjūdžiai plėtoja iki šiol.

Klausimai ir užduotys

1. Paašikinkite, kaip modernizmo sąvoka suvokiama kultūros srityje.
2. Kuo E. Manė kūryba buvo išskirtinė jo gyvenamuoju metu? Nurodykite ne mažiau kaip du aspektus.
3. Kuo O. Rodeno kūryba buvo išskirtinė jo gyvenamuoju metu? Nurodykite ne mažiau kaip du aspektus.
4. Kaip E. Manė ir O. Rodeno amžininkai vertino šių dviejų autorių kūrybą? Kaip manote, kodėl būtent taip?
5. Pateikite ne mažiau kaip tris ypatybes, nurodančias XIX a. pab. Vakarų Europos architektūros pokyčius. Kuri iš jų, jūsų nuomone, geriausiai atspindi to laikmečio dvasią? Atsakymą argumentuokite.
6. Ne mažiau kaip dviem argumentais pagrįskite arba paneikite teiginį: „XIX a. pab. – XX a. pr. dailėje ir architektūroje vykę pokyčiai atitinka modernizmo sąvokos apibrėžimą.“

TYRINĖKITE!

Kaip jau minėta, sececijos stiliaus architektūros kūrinių galima rasti ir Lietuvoje. Raskite ne mažiau kaip tris šio stiliaus statinius. Nurodykite, kokios architektūrinės ypatybės leidžia kiekvieną statinį priskirti sececijos stiliui.

Naujosios technologijos ir menas: fotografijos ir kino atsiradimas

XIX a. mokslo atradimai ir technologiniai pokyčiai pakeitė ir meno pasaulį. Fotografija ir kinematografija radosi mokslininkams eksperimentuojant su optika ir siekiant kaip nors išsaugoti matomo vaizdo momentą. XIX a. vyko ištisos šių technologijų varžytuvės, kas pirmasis atras, patobulins, užpatentuos.

1839 m. Prancūzijos mokslų akademijoje buvo paskelbta apie dagerotipiją – pirmąją praktinę fotografinio atvaizdo gavimo būdą (C šaltinis). Ši data laikoma fotografijos istorijos pradžia. Po kelių dešimtmečių ėmė rasti ir meninė fotografija; ji iš pradžių plėtojosi pagal tuomečius tapybos pavyzdžius. Taip pat plito natūralistinė fotografija – fiksuojami gamtos ar miesto vaizdai, kuriami (fotografuojami) portretai. XIX a. pab. tobulėjo fotografijos technika, fotografai eksperimentavo (ne tik fiksavo, bet ir kūrė), todėl fotografija vis labiau suvokta kaip nepriklausoma meno rūšis. Pirmieji menininkai fotografai sekė dailininkus, ypač impresionistus – kaip šie dirba, kas juos įkvepia, kokius siužetus renkasi. Šios paieškos XIX–XX a. sandūroje pagimdė pirmąją

fotografijos meno sąjūdį – piktorializmą, kurio atstovai ir siekė įtvirtinti fotografijos kaip meno pozicijas (5.8 pav.). Jų darbai iš pirmo žvilgsnio tikrai priminė dailininkų nutapytus paveikslus. Taigi, mokslo pasiekimai, kurie sudarė sąlygas atsirasti fotografijai, pakeitė ne tik žiniasklaidos gyvenimą (5.9 pav.), žmonių buitį, bet ir meno pasaulį. Kas buvo sunkiai suvokiama XIX a. vid., be to jau neįsivaizduojamas gyvenimas XX amžiuje.

Pačioje XIX a. pabaigoje Parįžiaus gyventojai išvydo pirmuosius brolių Lui ir Ogiusto Liumjerų (Louis Lumiere, Auguste Lumiere) sukurtus kelių minučių trukmės trumpametražius nebylius kino filmus. Neprabėgus dešimtmečiui, kinas žaibiškai paplito po visą pasaulį – buvo kuriami nauji filmai, statomi kino teatrai (D šaltinis). Vėliau pripažinta, kad kino kamera galėjo sukurti tik toks žmogus, kuris buvo ir išradėjas, ir menininkas, ir verslininkas, ir režisierius.

Iš pradžių kinas nebuvo suvokiamas kaip menas, jis traktuotas kaip sensacingas išradimas, trumpalaikė pramoga. Tačiau jau XX a. pr. kinas vis labiau imtas

5.8 pav. Piktorialistų fotografijos primindavo dailės kūrinius. Evos Votson-Šiucės (Eva Watson-Schütze) nuotrauka „Rožė“.

5.9 pav. Krymo karas (1853–1856 m.) – pirmasis karinis konfliktas, kuriame dirbo daug fotografų.

vertinti kaip savarankiška meno rūšis. Šio meno kūrėjai taip pat pamažu atsikratė stereotipų, kad jie tik atkartoja teatro meną, o atsiradus kinui vėliau net būta baimių, jog sumenks scenos menų įtaka, pavyzdžiui, išnyks teatras. Vis dėlto šios baimės nepasitvirtino – senosios ir naujosios meno rūšys viena kitą tik papildė. 1916 m. italų futuristas Filipas Tomazas Marinetis (Filippo Tommaso Marinetti) kiną jau pavadino „nauju, gerokai gyvesniu ir kur kas daugiau aprėpiančiu menu nei kuris kitas“. Buvo kuriami specialūs scenarijai, atsirado naujų režisūrinių sprendimų, vis efektyvesnė darėsi filmavimo technika, tobulėjo kino aktorystė ir operatoriaus darbas, o ypač XX a. 4-ajame dešimtmetyje atsiradus garsiniam kinui susiformavo savita kino meno rūšis, ir ji iki šiol daro milžinišką įtaką žmonijai. Tėprireikė ketvirčio amžiaus, kad naujasis menas sužavėtų milijonus žmonių, kurie be kino (o nuo XX a. vid. ir be televizijos) jau neišsivaizdavo laisvalaikio.

Suklestėjęs modernizmas pakeitė meno pasaulį. Siekiant naujumo, originalumo ir individualumo, buvo permąstomos tradicijos, ieškoma naujų stilių, technologijų ir meno rūšių, nuolat radosi naujų meno sąjūdžių. Neabejotina, kad modernizmas turėjo itin stiprią įtaką ir šiandieniam meno pasauliui.

Klausimai ir užduotys

1. Pateikite ne mažiau kaip tris ypatybes, charakterizuojančias piktorializmo fotografijos sąjūdžio atstovų darbus.
2. Kokių baimių XX a. pr. sukėlė atsiradęs kinas? Kaip manote, kodėl jų iškilo būtent tuo metu ir ar jos gali būti aktualios šiais laikais? Atsakymą argumentuokite.
3. Kaip manote, kuri meno sritis – fotografija ar kinas – labiau paveikė žmonių gyvenimus nuo jų sukūrimo iki šių dienų? Atsakymą argumentuokite.
4. Ne mažiau kaip dviem argumentais pagrįskite arba paneikite teiginį: „Fotografija ir kinas yra XIX a. pab. – XX a. pr. modernizmo kultūroje pavyzdžiai.“

TYRINĖKITE!

Pasidomėkite, kuriame Lietuvos mieste, kurioje vietoje ir keliais metais parodytas pirmasis kino seansas. Kokie filmai rodyti žiūrovams per pirmąjį seansą?

Darbas su šaltiniais

A ŠALTINIS **Eduaro Manè kūrybos kritika, išspausdinta žurnale *Beaux-Arts* XIX a. 7-ojo dešimtmečio pradžioje**

Ponas Manè, Paryžiaus ispanas, paslaptį giminyse susijęs su Gojos tradicija, 1861 metų Salone eksponavo „Gitaristą“, kuris, turime pasakyti, mums labai krito į akį. Tai buvo brutalu, bet atvira, ir tie smarkūs apmatai

slėpė vyriško talento pažadą. Nuo to laiko praėjo dveji metai, ir ponas Manė su savo įprastine narsa įžengė į neįmanomą sritį. Mes griežtai atsisakome eiti paskui jį. Jo dideliuose moterų portretuose dingsta bet kuri forma; būtent „Dainininkės“ – didžiai gluminanti keistybė, antakiai atsisako gulsčios pozicijos ir atsistoja statmeni abipus nosies, kaip du tamsūs kableliai. Čia jau tik reikšmingai grumiasi balkšvi tonai su juosvais tonais. Efektas – blausus, šiurkštus, nelemtas. Kitais atvejais, būdamas linksmai nusiteikęs, p. Manė nutapo „Muziką Tiulri sode“, „Ispanų baletą“ arba „Lolą iš Valensijos“, tai yra paveikslus, kurie rodo, kad jam nestinga jaunystės jėgų, bet, išmarginti raudonai, mėlynai, geltonai ir juodai, jie yra tik spalvos karikatūra, o ne pati spalva. Pagaliau toji dailė, galbūt ir labai lojali, bet ji nėra sveika, ir mes anaip tol nesiimame ginti p. Manė reikalo prieš Parodos žiuri.

Anri Periušo, *Manė gyvenimas*, iš prancūzų k. vertė V. Kauneckas, Vilnius: Vaga, 1973, p. 92–93.

Klausimai ir užduotys

1. Šaltinio antraštė skelbia, kad kritikuojama E. Manė kūryba. Vis dėlto autorius ne tik kritikuoja, bet ir randa teigiamų dalykų. Kaip manote, kodėl?
2. Nurodykite dvi teigiamas E. Manė kaip kūrėjo savybes, kurias mini šaltinio autorius.
3. Nurodykite tris šaltinio autoriaus neigiamai vertinamas E. Manė kūrinų ypatybes.
4. Kaip manote, ar tokio pobūdžio publikacijos galėjo turėti įtakos to meto menu besidominčiai publikai? Argumentuokite.

B ŠALTINIS

Ištraukos iš austrų architekto Oto Vagnerio knygos *Moderni architektūra* (1896 metai)

Šią knygą įkvėpė viena mintis, kad reikia keisti šiandien vyraujančio požiūrio į architektūrą esmę ir visiškai įsisąmoninti, jog vienintelis mūsų meninės kūrybos atspirties taškas gali būti tik modernus gyvenimas.

Kiekvienas naujas stilius pamažu atsirasdavo iš ankstesniojo, kai nauji statybos metodai, naujos medžiagos, nauji žmogaus tikslai ir idėjos reikalavdavo pakeisti ar perkonstruoti esamas formas.

Tačiau meno, taigi ir moderniojo meno uždavinys išliko toks, koks buvo visais laikais. Modernusis menas mums turi pasiūlyti šiuolaikinių formų, kurias sukuriame mes patys ir kurios atspindi mūsų sugebėjimus ir veiksmus.

Visi šiandieniniai kūriniai, jei norime, kad jie tiktų moderniam žmogui, turi atspindėti naujas, šiuolaikiškas medžiagas ir šiuolaikinius reikalavimus; jie turi atspindėti mūsų geresnę, demokratišką, savimi pasitikinčią ir idealią prigimtį bei atsižvelgti į milžiniškus žmogaus technikos ir mokslo pasiekimus, taip pat, ir tai savaime suprantama, į šiuolaikinio žmogaus visapusišką praktiškumą.

Gyventojų išvaizda ir užsiėmimas turi derėti su jo gyvenamojo būsto išvaizda. Yra tiesiog absurdas, kai vyrai, vilkintys vakarinius drabužius, teniso ar dviratininkų aprangą, vilkintys uniformas ar languotas kelnes, turi praleisti savo gyvenimą interjeruose, įrengtuose pagal praėjusių šimtmečių stilių.

Iš anglų k. vertė N. Černiauskas, Otto Wagner, *Modern Architecture. A Guidebook for His Students to this Field of Art*, Getty Publications, 1988, p. 60, 74, 75, 78, 118, https://books.google.lt/books/about/Modern_Architecture.html?id=LNDAGAAQBAJ&redir_esc=y.

Klausimai ir užduotys

1. Koks motyvas paskatino O. Vagnerį parašyti knygą *Moderni architektūra*?
2. Kodėl, pasak šaltinio autoriaus, naujas stilius pamažu atsirasdavo iš senesnio?
3. Nurodykite svarbiausią moderniojo meno uždavinį. Ar jam pritariate? Atsakymą argumentuokite.
4. Nurodykite ne mažiau kaip tris aspektus, kurie, pasak šaltinio autoriaus, turėjo atspindėti tų laikų kūriniuose.
5. Paaiškinkite, kodėl autorius teigia, kad žmogaus išvaizda ir užsiėmimai turi derėti su jo gyvenamojo namo išvaizda.
6. Kaip manote, ar šaltinyje išdėstytas požiūris į XIX a. pab. susiformavusį modernųjį meną aktualus ir šiais laikais? Atsakymą argumentuokite.

C ŠALTINIS

Norberto Černiausko interviu su fotografu Mindaugu Meškausku

Kuo ypatinga XIX a. vid. fotografija ir fotografai? Juk tai pati šio meno atsiradimo pradžia. Kodėl sugalvojote į ją atsisigręžti XXI amžiuje?

Visi XIX a. pr. fotografai buvo kartu ir chemikai. Dagerotipijos, šlapio kolodijaus metodai reikalavo daug žinių ir įgūdžių. Reikėjo mokėti pačiam paruošti šviesai jautrias medžiagas, jau nekalbant apie estetinius reikalavimus fotografijai.

XXI a., kai viskas robotizuota, automatizuota ir tobula, senieji fotografijos metodai atveria galimybę klysti ir žmogiškose klaidose ieškoti saviraiškos.

„Tobulas netobulumas“ – savo rankomis sukurtas atvaizdas, kai kiekviename proceso etape viską kontroliuoja pats ir niekur nėra įsikišusi mašina, teikia daug džiaugsmo ir laisvės kūrybai, be to, apgaubia viską mistikos ir stebuklo aura.

Kiek laiko XIX a. vid. užtrukdavo padaryti nuotrauką?

Visų pirma reikia suprasti, kad fotografinis atvaizdas nuo pat jo atradimo iki XXI a. skaitmeninių technologijų buvo kuriamas dviem etapais – pirma būdavo sukuriamas atvaizdo negatyvas, o tada kuriamas pozityvinis atspaudas. Tai buvo laikui imlus procesas, tarkime, sukurti nuotrauką nuo stiklinio (popierinio ar celiuliozinio) negatyvo iki popierinio pozityvo galėjo užtrukti nuo valandos iki kelių parų.

5.10 pav. Operos solistės Asmik Grigorian nuotrauka (2017 m.) yra padaryta naudojant XIX a. fotografavimo techniką. Autorius Mindaugas Meškauskas.

Klausimai ir užduotys

1. Koks fotografijos tipas aprašomas šaltinyje? Kuo jis ypatingas?
2. Kodėl fotografas M. Meškauskas ėmė naudoti šį fotografavimo metodą?
3. Kaip manote, ar svarbu, kad šiais laikais praktikuojami ir pirmieji fotografavimo būdai? Argumentuokite.

D ŠALTINIS

XX a. pr. spaudos žinutės apie pirmųjų Vilniaus kino teatrų gyvenimą

Nuo penktadienio Lukiškių aikštėje elegantiškame paviljone „The Phenomen“ rodomi kinematografiniai filmai, lydimi garso efektų. Tas reginys pritraukia mases žmonių, paviljonas visad perpildytas. Filmuose nauji siužetai. Filmai ryškūs, pustoniai švelnūs. Kai kurie defektai, kurie buvo pastebėti pirmąsias dvi dienas filmų seansuose, dabar ištaisyti.

Cholemų namuose palei Didžiąją gatvę įsikūręs elektroteatras „Iliuzija“, rodantis Pathé sinematografa. Įdomi, įvairi programa, patobulinta aparatūra, visiškai pašalintas mirgėjimas, demonstravimas tapo geriausias iš anksčiau buvusių Vilniuje. Elektroteatro patalpos įrengtos labai jaukiai ir komfortiškai. Seansai vyksta be pertrūkio. Prie teatro yra bufetas, gražiai dekadentiniu stiliumi apstatyta fojė.

Sonata Žalneravičiūtė, *Vilniaus iliuzionai. Miesto kino teatrų istorijos*, Vilnius: Vaga, 2015, p. 13, 21.

Klausimai ir užduotys

1. Kaip šaltinyje vadinami XX a. pr. Vilniuje veikę kino teatrai?
2. Kaip Vilniaus gyventojai vertino mieste veikusius kino teatrus?
3. Kaip manote, kodėl, nors kinas išrastas vos XIX a. pab., vien Vilniuje veikė net keli kino teatrai?
4. Kaip kino teatrai stengėsi pritraukti daugiau žiūrovų? Nurodykite ne mažiau kaip dvi priemones. Kaip manote, ar ir šiais laikais kino teatrams aktualios tos pačios priemonės? Atsakymą argumentuokite.

Sąvokos

Impresionizmas – moderniojo meno sąjūdis (pirmiausia dailėje, vėliau ir literatūroje), susiformavęs XIX a. 8-ajame dešimtmetyje Prancūzijoje. Pagrindinis impresionistų siekis buvo perteikti regimąjį ir emocinį akimirkos įspūdį, nuotaiką (impresiją), vaizduoti tikrovę tokią, kokią mato ir jaučia žmogus.

Modernizmas – ryškūs meno pokyčiai nuo XIX a. antros pusės iki XX a. vidurio. Modernizmui būdingos nuolatinės naujų meninių formų ir idėjų paieškos, tradicijų ir pripažintų autoritetų kvestionavimas, individualumo skatinimas, kūrėjo subjektyvumo išryškinimas ir siekis perteikti besikeičiančio žmogaus jauseną. Modernistai daug dėmesio skyrė technologinėms naujovėms meno srityje.

Modernas – modernizmo atšaka architektūroje. Moderno kūrėjams būdingas prieštaravimas pripažintiems autoritetams, individualizmo skatinimas, siekis sukurti stilistiškai vientisą gyvenamąją aplinką, suartinti amatus ir tuo metu jau išplitusią pramoninę gamybą. Moderno architektūrai taip pat būdingi ne tik simbolizmo motyvai, dekoratyvumas, asimetrija, grakščios linijos, bet ir funkcionalumas.